

مروری بر تاریخچه
اوپیک و عملکرد آن
از زمان پیدایش (۴)

تحولات دوران

(۱۹۷۴ الی ۱۹۷۹)

اوپیک

بازفروش به شرکتهای نفتی بفروش می رسانند و در ضمن از چهل درصد سهمیه شرکتهای مالیات و بهره مالکانه دریافت می کردند.

ب - افزایش نرخ مالیات و بهره مالکانه:

کشورهای صادرکننده نفت طی چندمرحله در سال ۱۹۷۴ نرخ مالیات را به هشتاد و پنج درصد و بهره مالکانه را به بیست درصد رساندند و از این نظر درآمد خود را افزایش دادند. ولی همزمان با آخرین افزایش نرخ مالیات و بهره مالکانه قیمت نفت خام مینارا از هر بشکه ۱۱/۶۵۱ دلار به ۱۱/۲۵۱ دلار در هر بشکه کاهش دادند و در کفرانس ماه دسامبر قیمت اعلان شده را منسوخ و به جای آن قیمت رسمی فروش را تعیین نمودند و این قیمت برای نفت خام مینا ۱۰/۴۶ دلار هر بشکه تعیین شد.

۲- تحولات سالهای ۱۹۷۵ الی ۱۹۷۹

الف - کفرانس سران کشورهای عضو اوپیک در الجزایر:

در ماه مارس ۱۹۷۵ کفرانس سران کشورهای عضو اوپیک بنابه پیشنهاد و دعوت رئیس جمهور الجزایر در شهر الجزیره تشکیل گردید. سران کشورهای عضو اوپیک در اعلامیه پایان کفرانس درباره لزوم رفع نابرابریهای موجود در روابط اقتصادی کشورهای در حال رشد و کشورهای توسعه یافته و تنظیم یک نظام جدید بین المللی عادلانه تاکید کردند و هرگونه مسئولیت قیمتهای نفت را در نابسامانی اقتصاد جهان مردود دانسته و اعلام نمودند که اصول تعیین قیمتهای نفت که بر اساس حق حاکمیت کشورها بر منابع طبیعی استوار است برای مصرف کنندگان و تولید کنندگان عادلانه می باشد، زیرا هدف آن حفظ منابع ملی بعنوان یک ماده

۱- رویدادهای سال ۱۹۷۴:

افزایش قیمتهای اعلان شده از اول سال ۱۹۷۴ درآمد دولتهای تولید کننده نفت را به سطح هر بشکه هفت دلار رسانید و در عین حال درآمد شرکتهای بین المللی نفتی را نیز به نحو بی سابقه ای افزایش داد و درآمد آنها را از هر بشکه نفت به قریب سه دلار رسانید به منظور کاهش درآمد شرکتهای نفتی و رساندن آن به یک سطح معقول و همچنین از زیاد درآمد حاصله از فروش نفت، اوپیک در جهت بالا بردن سهم مشارکت و تغییر نرخ مالیات و بهره مالکانه اقدام نمود.

الف - در اختیار گرفتن سهام شرکتهای نفتی:

همانطور که قبلا اشاره شد طرح کشورهای عربی در زمینه مشارکت با شرکتهای نفتی با در اختیار گرفتن بیست و پنج درصد سهام این شرکتهای در کشورهای مربوطه در سال ۱۹۷۲ به اجرا درآمد ولی با توجه به تحولاتی که در سال ۱۹۷۳ بوقوع پیوست بعضی از دولتها بیست و پنج درصد سهام را کافی ندانستند برای مثال کویت قرار دادی با شرکتهای نفت انگلیس و گلف (سهامداران شرکت نفت کویت) در بیست و نهم ژانویه ۱۹۷۴ منعقد نمود که طبق این قرار داد شصت درصد سهام شرکتهای نفتی در کویت در اختیار دولت کویت قرار گرفت. این اقدام پدیده جدیدی در زمینه مشارکت کشورهای عربی خلیج فارس بوجود آورد و سایر کشورها نیز بتدریج شصت درصد سهام شرکتهای نفتی را در کشورهای خود در اختیار گرفتند و بدینوسیله درآمد خود را از هر بشکه نفت به نسبت قابل توجهی افزایش دادند چون شصت درصد سهم نفت خود را به بهای نود و سه درصد تا نود و چهار درصد قیمتهای اعلان شده در بازار آزاد یا بصورت

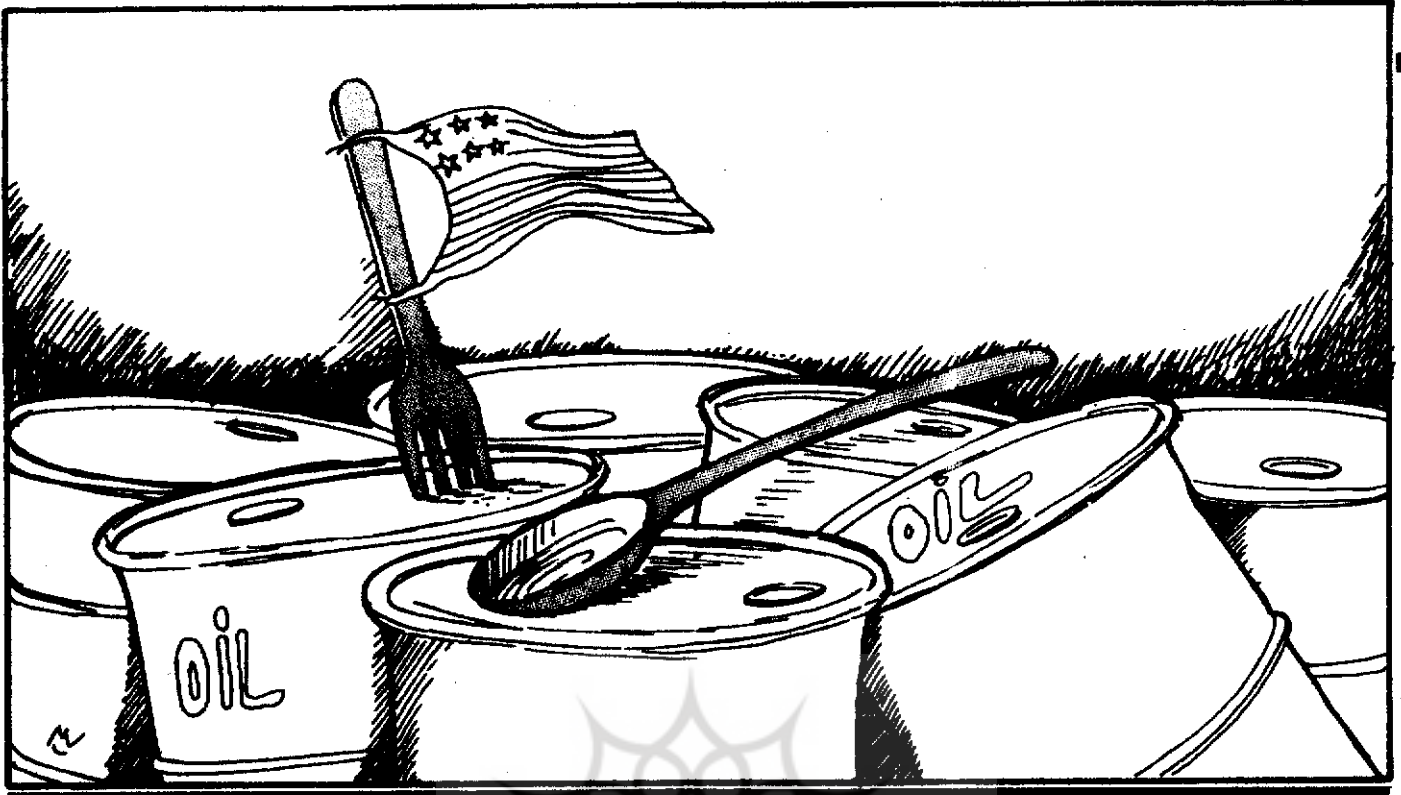
حیاتی و پایان پذیر بوده و بر مبنای هزینه تهیه انرژیهای جانشین نفت تعیین گردیده است. در این اعلامیه همچنین گفته شده بود که بهای ارزان نفت در بیست و پنج سال گذشته از عوامل اساسی رشد سریع کشورهای صنعتی بوده است و نابسامانی اقتصادی اخیر در کشورهای صنعتی غرب پدیده ای است که از ساختمان اقتصادی این ممالک سرچشمه می گیرد. بالا رفتن بهای نفت اثر ناچیزی در این مورد داشته است و تورم شدید صادراتی چند سال اخیر کشورهای صنعتی موجب بروز مشکلات شدید اقتصادی در کشورهای در حال رشد گردیده است. در اعلامیه سران کشورهای عضو اوپیک به مذاکرات بین المللی اشاره شده بود و در این باره اعلام گردیده بود که هدف کفرانس بین المللی متشکل از ممالک در حال رشد و ممالک صنعتی بایستی اقدام در حل مشکلات عمده اقتصاد جهان باشد و مسائل مورد علاقه کشورهای در حال رشد و کشورهای صنعتی باید یکسان مورد بررسی قرار گیرد و دستور کفرانس

نیاید محدود به مسئله انرژی گردد، بلکه باید مسائل مربوط به مواد خام و اصلاح سیستم پولی بین المللی و همکاری جهانی در راه توسعه را نیز شامل گردد.

ضمناً برای اولین بار برنامه تنظیم تولید نیز در جلسه سران کشورهای عضو مورد بحث قرار گرفت.

ب - افزایش قیمت نفت خام به میزان ده درصد: کفرانس اوپیک در ماه سپتامبر ۱۹۷۵ موافقت نمود که ده درصد به قیمتهای نفت خام از اول اکتبر ۱۹۷۵ اضافه شود.

ج - ربوده شدن وزرای نفت اوپیک: در سال ۱۹۷۵ حادثه ربوده شدن وزرای نفت اوپیک در کفرانس وین اتفاق افتاد که این خبر تا آزاد شدن آنان در الجزایر کلیه اخبار جهان را تحت الشعاع خود قرار داده بود.

کشور از پنج درصد افزایش قیمت نفت از اول ژوئیه منصرف شدند و عربستان سعودی و امارات متحده نیز پنج درصد بر بهای نفت مینا افزودند و بهای نفت خود را به سطح یازده کشور دیگر رساندند. این قیمت تا انقلاب اسلامی ایران یعنی مدت ده سال ثابت باقی ماند.

و - روابط کشورهای صادر کننده نفت با شرکتهای نفتی:

گرچه ممالک صادر کننده نفت با در اختیار گرفتن حق تعیین قیمت نفت و سهام شرکتهای نفتی در ممالک خود روابط با شرکتهای نفتی را بصورت جدیدی درآوردند ولی اقدامات زیادی لازم بود تا این روابط بصورت روابط بین خریدار و فروشنده درآید. کشورهای تولید کننده نفت برای به بازار رساندن و فروش نفت خود نیازمند به شبکه حمل و نقل و پالایش شرکتهای نفتی می باشند. در داخل نیز محتاج به دریافت تکنولوژی از شرکتهای هستند مخصوصاً در زمینه های عملیات مربوط به بازیافت مجدد از چاهها و خطاری در آبهای ساحلی. بیک نفت شماره ۱۷۵ (ادامه دارد)

❁ کشورهای عضو اوپک در سال ۱۹۷۴ به منظور کاهش درآمد شرکتهای نفتی و رساندن آن به یک سطح معقول و همچنین ازدیاد درآمد حاصله خود از فروش نفت اقدام در بالا بردن سهم مشارکت و تغییر نرخ مالیات و بهره مالکانه نمود.

❁ کشورهای عضو اوپک در کنفرانس ۱۹۷۵ در الجزایر اعلام داشتند که قیمت تعیین شده نفت عادلانه می باشد. زیرا هدف آن حفظ منابع ملی بعنوان یک ماده حیاتی و پایان پذیر بوده و بر مبنای هزینه تهیه انرژیهای جانشین نفت تعیین گردیده است.

د - کم کشش پذیر بودن قیمت نفت: در سال ۱۹۷۵ تولید اوپک ۳/۶ میلیون بشکه در روز کاهش یافت و به ۲۷/۱۶ میلیون بشکه در روز رسید و عربستان سعودی نیز صادرات خود را ۱/۳ میلیون بشکه در روز کاهش داد. برای کارشناسان نفتی فرضیه کم کشش پذیر بودن تقاضا برای نفت نسبت به قیمتهای نفت با توجه به کاهشهای نسبتاً ناچیز تولید اوپک در سالهای ۱۹۷۴ و ۱۹۷۵ عملاً به ثبوت رسید.

ه - دو قیمتی شدن بهای نفت:

در کنفرانس قطر در پایان سال ۱۹۷۶ یازده کشور عضو اوپک تصمیم گرفتند بهای نفت مینارا از اول ژانویه ۱۹۷۷ ده درصد افزایش دهند و سپس پنج درصد نیز از اول ژوئیه به آن بیفزایند. عربستان سعودی و امارات متحده عربی پنج درصد قیمت نفت خام مینا را از اول سال افزایش دادند. بدین ترتیب یازده کشور قیمت نفت مینا را ۱۲/۷۰ دلار هر بشکه تعیین نمودند و عربستان سعودی و امارات متحده قیمت آنرا ۱۲/۰۹ دلار تعیین کردند ولی چند ماه بعد موافقتی بین دو گروه به عمل آمد و یازده